

C/2024/3542

31.5.2024

Sklepi Sveta o krepitevi vloge kulturnega in ustvarjalnega sektorja s podatkovno vodenim razvojem občinstva

(C/2024/3542)

SVET EVROPSKE UNIJE –

OB PRIZNAVANJU NASLEDNJEGA:

1. Digitalna preobrazba postaja vse pomembnejša tema evropske politike in se odraža v pobudah, kot so program Ustvarjalna Evropa, program politike Digitalno desetletje, evropska industrijska strategija, evropski program spretnosti, evropski izobraževalni prostor in evropska strategija za podatke, ter je privedla k oblikovanju skupnih evropskih podatkovnih prostorov, vključno s skupnim podatkovnim prostorom EU za kulturno dediščino ⁽¹⁾ in evropskim oblakom za kulturno dediščino v okviru programa Obzorje Evropa ⁽²⁾;
2. V delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 ⁽³⁾ je poudarjeno, da je kultura, vključno s kulturno dediščino, vrednota sama po sebi. V zvezi s tem je v delovnem načrtu poudarjeno, da je treba spodbujati digitalno preobrazbo kulturnega in ustvarjalnega sektorja, kot prednostna naloga je izpostavljeno kulturno udejstvovanje, načrt pa vključuje tudi specifičen ukrep – najdljivost raznolikih evropskih kulturnih vsebin v digitalnem okolju;
3. Razvoj občinstva je priložnost za vzpostavitev smiselnih in interaktivnih odnosov z raznolikim občinstvom, izboljšanje uporabniške izkušnje ter spodbujanje kulturne raznolikosti in kulturnega razvoja, socialne kohezije in demokracije ⁽⁴⁾. Doseganje širokega in raznolikega občinstva je eden od načrtovanih ciljev programa Ustvarjalna Evropa za obdobje 2021–2027 ⁽⁵⁾. V okviru kulturnega in ustvarjalnega sektorja se preučujejo inovativna orodja in smernice za zbiranje in upravljanje podatkov o občinstvu, da bi razvili boljše in bolj uporabnikom prilagojene storitve. To lahko prispeva tudi k oblikovanju z dokazi podprte politike ⁽⁶⁾. Vendar so potrebna nadaljnja skupna prizadevanja.
4. Nove tehnologije imajo velik potencial za povečanje vključenosti in izboljšanje dostopa do trenutnega in potencialnega občinstva, vendar so kulturne organizacije na različnih stopnjah digitalnega razvoja, njihova uporaba storitev, ki jih ponujajo ponudniki tehnologije, pa se razlikuje;
5. Vloga podatkov pri razumevanju, angažiranju in ponovnem pridobivanju občinstva po pandemiji COVID-19, ki je pospešila digitalno preobrazbo v družbi, vse bolj postaja prednostna naloga številnih kulturnih akterjev ⁽⁷⁾;

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

6. Digitalizacija v kulturnem in ustvarjalnem sektorju ustvarja vse večjo količino podatkov, ki jih je mogoče uporabiti za razvoj občinstva. Izkoriščanje podatkov o občinstvu ustvarja priložnost za kulturni in ustvarjalni sektor, da pridobi boljše razumevanje potreb in vedenja občinstva, vzpostavi smiselne odnose z njim, prilagaja inovativne kulturne vsebine in storitve ter ustvarja ciljno usmerjene dejavnosti ozaveščanja, da bi dosegli širše občinstvo in čim bolj povečali kulturno udejstvovanje, predvsem fizične obiske prirediteljev. Tovrstna prizadevanja spodbujajo kulturno raznolikost v Evropi in lahko okrepijo kulturna prizorišča kot prostore za neformalno in svobodno družbeno interakcijo, bistveno za demokracijo, ki jih imenujemo tudi „tretji prostori“.

⁽¹⁾ Priporočilo Komisije o skupnem evropskem podatkovnem prostoru za kulturno dediščino (UL L 401, 12.11.2021, str. 5).

⁽²⁾ Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta, UL L 170, 12.5.2021, str. 1.

⁽³⁾ Resolucija Sveta o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 (2022/C 466/01).

⁽⁴⁾ Poročilo Evropske komisije z naslovom Kultura in demokracija, dokazi – pomen udeležbe državljanov v kulturnih dejavnostih za državljansko udejstvovanje, demokracijo in socialno kohezijo: izkušnje iz mednarodnih raziskav (2023) in Listina iz Porto Santa (2021).

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2021/818 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi programa Ustvarjalna Evropa (2021–2027) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1295/2013 (UL L 189, 28.5.2021, str. 34).

⁽⁶⁾ Sklepi Sveta o spodbujanju dostopa do kulture prek digitalnih pripomočkov, s poudarkom na razvoju občinstva (2017/C 425/03).

⁽⁷⁾ Poročilo v okviru strukturiranega dialoga *Voices of Culture* z naslovom (Ponovno) vključevanje digitalnega občinstva v kulturnih sektorjih: izboljšanje podatkov o občinstvu.

7. Podatkovno voden razvoj občinstva ponuja priložnosti za kulturni in ustvarjalni sektor za raziskovanje novih poslovnih modelov in ustvarjanje dodatnih prihodkov z inovacijami in praksami sodelovanja.
8. Kulturni in ustvarjalni sektor je zelo raznolik ter vključuje organizacije, sektorje in panoge, ki delujejo na različnih političnih in organizacijskih ravneh, tako javnih kot zasebnih, zanje pa so značilni različni kulturni izrazi, umetniške discipline, različne stopnje digitalnih inovacij in razlike v digitalni infrastrukturi; zato bi bilo treba pri obravnavanju vprašanja podatkovno vodene razvoja občinstva uporabiti diferenciran pristop.
9. Za napredek pri digitalni preobrazbi ter tehničnih, digitalnih in ustvarjalnih spretnostih sta za izkoriščanje podatkovnih rešitev in naprednih tehnologij, kot je umetna inteligenca, potrebna vodstvo in podjetništvo. Poleg tega bi bilo treba upoštevati tudi digitalne spretnosti občinstva. Zato bi bilo treba pri obravnavanju priložnosti in izzivov digitalne preobrazbe razmisliti o celovitem pristopu in ustrezni podpori kulturnim organizacijam z omejenimi zmogljivostmi, strokovnim znanjem in sredstvi⁽⁸⁾;
10. Nekatere organizacije v kulturnem in ustvarjalnem sektorju se pri pridobivanju občinstva zanašajo na tehnološka podjetja, družbene medije, platforme ali posrednike. Ti tehnološki akterji na trgu morda ne dajejo vedno podatkov o občinstvu, ki se nanašajo posebej na dejavnosti, vsebine ali dela teh organizacij v kulturnem in ustvarjalnem sektorju. To bi lahko vplivalo na sposobnost kulturnega in ustvarjalnega sektorja, da v celoti izkoristi potencial digitalizacije, pa tudi na njegovo konkurenčnost.
11. Več držav članic je financiranje za razvoj programov in strategij digitalizacije za kulturni in ustvarjalni sektor vključilo v svoje načrte za okrevanje in odpornost po pandemiji COVID-19 (nekateri s poudarkom na udeležbi). Vendar pa bi lahko skupna ambicija za okrepitev sodelovanja v večjem obsegu spodbudila napredek.
12. Uporaba podatkov za razvoj in udeležbo občinstva zagotavlja številne priložnosti, vendar mora kulturni in ustvarjalni sektor predvideti tveganja in učinke te uporabe ter ustrezno prilagoditi svoje delovne metode, vključno z upoštevanjem pravnih pomislekov (med drugim glede pravic intelektualne lastnine, avtorskih pravic ter pravice do varstva zasebnosti in osebnih podatkov), etičnih, trajnostnih in ekoloških pomislekov ter skrbno oceno učinka umetne inteligence in drugih naprednih digitalnih tehnologij;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ:

13. razmislijo o razvoju okvirov politike in ustvarjanju pogojev, ki spodbujajo podatkovno voden pristop v kulturnem in ustvarjalnem sektorju, tudi s podporo na nacionalni in regionalni ravni za zbiranje, varstvo, upravljanje in uporabo podatkov o občinstvu;
14. spodbujajo in podpirajo organizacije v kulturnem in ustvarjalnem sektorju, da v okviru svojih politik za razvoj občinstva razvijejo strategijo za podatkovne rešitve; spodbujajo in podpirajo organizacije v kulturnem in ustvarjalnem sektorju pri pametnejši in etični izmenjavi in uporabi podatkov o občinstvu. Cilj je zagotoviti, da bodo lahko sektorji sami bolje poznali, prepoznali in pritegnili novo občinstvo ter omogočili lažje odkrivanje evropskih vsebin in da bo občinstvo lahko našlo ustrezne in raznolike kulturne in ustvarjalne storitve;
15. spodbujajo organizacije v kulturnem in ustvarjalnem sektorju ter jim pomagajo pri ustreznih programih, ki jih financira EU in katerih cilj je podpirati podatkovno vodeno sodelovanje in inovativne rešitve v kulturnem in ustvarjalnem sektorju;
16. spodbujajo digitalne spretnosti organizacij in delavcev v kulturnem in ustvarjalnem sektorju ter olajšujejo razvoj interoperabilnih orodij, dejavnosti za krepitev zmogljivosti in podpornih programov za krepitev digitalnih procesov v organizacijah, s čimer bi jim omogočili učinkovito krmarjenje po razvijajočem se digitalnem okolju;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE IN KOMISIJO, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN OB SPOŠTOVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI:

17. spodbujajo raziskave in olajšujejo medsektorsko in čezmejno sodelovanje (na primer z drugimi ravnmi vlade, akademskimi krogi in gospodarskimi akterji) pri preučevanju in uporabi standardov za dostopno, osnovno in trajnostno digitalno infrastrukturo, ki bo zagotavljala varne, zanesljive in interoperabilne podatke, pri tem pa naj spoštujejo pravila Unije na področju intelektualne lastnine, avtorskih pravic ter varstva podatkov in zasebnosti ter izhajajo iz obstoječe infrastrukture;

⁽⁸⁾ Poročilo o odprti metodi usklajevanja z naslovom „Spodbujanje dostopa do kulture z digitalnimi sredstvi“.

18. spodbujajo razvoj in uporabo standardov in okvirov za podpiranje kulturnega in ustvarjalnega sektorja pri zbiranju in upravljanju podatkov o njunem občinstvu, tako da bodo podatki dostopni, primerljivi, uporabni in interoperabilni ter jih bo posledično mogoče uporabljati za nove (bolj v uporabnike usmerjene) storitve;
19. spodbujajo kulturni in ustvarjalni sektor naj, kadar je mogoče, uporablja odprte podatke ⁽⁹⁾ in načela FAIR ⁽¹⁰⁾ ter tako podpre izmenjavo in kroženje podatkov, kot sta določena predvsem v direktivi o informacijah javnega sektorja, pa tudi načela „MyData“ in tako zajamči pravico posameznikov do dostopa do podatkov, ki so bili zbrani o njih ⁽¹¹⁾, hkrati pa naj učinkovito varuje svoje podatke kot konkurenčno prednost;
20. spodbujajo razvoj programov za podatkovno pismenost in krepitev zmogljivosti v kulturnem in ustvarjalnem sektorju za zbiranje, analiziranje, varstvo in upravljanje podatkov; za oblikovanje strategije za uporabo podatkov pri razvoju in upravljanju občinstva ter za ozaveščanje in izboljšanje znanja o Evropski deklaraciji o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje ter o tem, kako jo je mogoče uporabljati v kontekstu podatkovno vodenega razvoja občinstva ter zagotoviti preglednost za občinstvo, čigar občutljivi podatki se obdelujejo;
21. spodbujajo in motivirajo raziskave za izkoriščanje potenciala digitalnih orodij za razvoj občinstva ter pri tem identificirajo nastajajoče trende in za prihodnost primerne spretnosti, ki so potrebne v kulturnem in ustvarjalnem sektorju, ter določijo, kako bi lahko te spretnosti razvili z izobraževalnimi programi in programi poklicnega usposabljanja, ki bodo vodili k zaposlitvam v kulturnem in ustvarjalnem sektorju. Na evropski ravni lahko k temu prispevajo evropski izobraževalni prostor, evropski program spretnosti, pakt za spretnosti ⁽¹²⁾, evropska zaveznitva za načrte ter platforma za digitalne spretnosti in delovna mesta ⁽¹³⁾;
22. spodbujajo posvetovanja, izmenjave znanj in dobrih praks ter sodelovanje med državami članicami in ustreznimi partnerji na evropski ravni glede oblikovanja in/ali implementiranja digitalnih ekosistemov, strategij in skupnih digitalnih orodij za zbiranje podatkov o udeležbi in razvoju občinstva, ob upoštevanju manjših kulturnih organizacij z omejenimi sredstvi in razlik pri razpoložljivosti tehnološke infrastrukture med državami članicami;
23. opravijo pregled dobrih praks pri zbiranju, varstvu, upravljanju in analiziranju podatkov o udeležbi in razvoju občinstva v kulturnem in ustvarjalnem sektorju.

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, NAJ NA PODROČJIH V SVOJI PRISTOJNOSTI:

24. če je ustrezno, za kulturni in ustvarjalni sektor spodbuja dostop do drugih evropskih programov, razen programa Ustvarjalna Evropa, ki so relevantni za digitalno preobrazbo in inovacije z razpoložljivo finančno podporo, kot so program Digitalna Evropa, Obzorje Evropa in program Enotni trg, tudi z zagotavljanjem jasnih smernic in informacij;

⁽⁹⁾ „Odpri podatki“ so podatki, ki so javno dostopni in ki jih je mogoče uporabljati, urejati in deliti. Licencirani so z odprto licenco, ki uporabnikom dovoljuje, da uporabljajo delo drugega ustvarjalca po lastnih željah. Taka uporaba je brez posebne licence običajno prepovedana na podlagi avtorskih pravic, patentov ali komercialnih licenc.

⁽¹⁰⁾ „Načela FAIR“ so mednarodne smernice za upravljanje podatkov, ki naj bi optimizirale njihovo ponovno uporabo, in sicer tako, da se zagotovi, da je podatke mogoče najti, da so dostopni in interoperabilni ter da jih je mogoče ponovno uporabiti. Ključni elementi za podatke FAIR so bogati metapodatki in dokumentacija, za katere se uporabljajo odprti ali standardni formati datotek in licence za ponovno uporabo.

⁽¹¹⁾ „MyData“ pomeni na človeka usmerjen pristop k upravljanju osebnih podatkov, ki združuje potrebo industrije po podatkih in digitalne človekove pravice. S tem pristopom naj bi se posameznikom omogočilo, da bi lahko odločali, v kakšnih okoliščinah se lahko uporabljajo njihovi osebni podatki, s čimer bi imeli boljši nadzor nad njimi.

⁽¹²⁾ Obsežno partnerstvo za spretnosti v ekosistemu kulturne in ustvarjalne industrije. Glej Manifest ustvarjalnega pakta za spretnosti (*Creative Pact for Skills Manifesto*) na povezavi: https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/creative-and-cultural-industries_en.

⁽¹³⁾ Glej, na primer, poročilo v okviru posebnega strukturiranega dialoga *Voices of Culture* o ponovnem angažiranju digitalnega občinstva v kulturnem sektorju in Ustvarjalni pakt za spretnosti.

25. preuči načine za nadaljnje spodbujanje pobud za podatkovno preglednost v korist kulturnega in ustvarjalnega sektorja, da bo lahko bolje razumel učinek svojega dela in dejavnosti ter dobil ustrezne vpoglede za svoje nadaljnje ustvarjanje;
 26. preuči načine za nadaljnje podpiranje izpolnjevanja potreb digitalne preobrazbe in nastajajočih potreb v kulturnem in ustvarjalnem sektorju z uporabo podatkovnih rešitev in spodbujanjem inovativnih digitalnih projektov v evropskih pobudah.
-

PRILOGA

Referenčni dokumenti

- Priporočilo Komisije o skupnem evropskem podatkovnem prostoru za kulturno dediščino (UL L 401, 12.11.2021, str. 5)
- Konferenčni sklepi „*European Audiences: 2020 and beyond*“ (Evropsko občinstvo leta 2020 in kasneje) (2012)
- Sklepi Sveta o spodbujanju dostopa do kulture prek digitalnih pripomočkov, s poudarkom na razvoju občinstva (UL C 425, 12.12.2017, str. 4)
- Resolucija Sveta o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 (UL C 466, 7.12.2022, str. 1)
- Direktiva (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L 172, 26.6.2019, str. 56)
- Poročilo Evropske komisije „Kultura in demokracija, dokazi – pomen udeležbe državljanov v kulturnih dejavnostih za državljansko udejstvovanje, demokracijo in socialno kohezijo: izkušnje iz mednarodnih raziskav“ (2023)
- Evropska industrijska strategija: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_sl
- Delovni dokument Komisije, Letno poročilo za enotni trg za leto 2021, z določitvijo ekosistema kulturnega in ustvarjalnega sektorja za kulturno in ustvarjalno industrijo, str. 98–104 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0351>)
- Evropski pakt za spretnosti: https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_en?prefLang=sl
- *Innovation Policy Platform for the Cultural and Creative Industries* (Platforma za inovativno politiko za kulturno in ustvarjalno industrijo): <https://ekipengine.eu/policy-areas/>
- Poročilo o odprti metodi koordinacije o spodbujanju dostopa do kulture z digitalnimi sredstvi (2017)
- *CORDIS results pack on digital cultural heritage* (Sveženj rezultatov CORDIS o digitalni kulturni dediščini), Urad za publikacije Evropske unije, 2020 <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/076335b1-6a58-11ea-b735-01aa75ed71a1/language-sl>
- Listina iz Porta Santa (2021) <https://portosantocharter.eu/the-charter>
- Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1)
- Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa (UL L 170, 12.5.2021, str. 1)
- *The Cultural Heritage Cloud* (Oblak kulturne dediščine): https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/social-sciences-and-humanities/cultural-heritage-and-cultural-and-creative-industries-ccis/cultural-heritage-cloud_en
- Prednostna naloga Evropske komisije: Pripravljeni na digitalno dobo https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_sl
- Poročilo v okviru strukturiranega dialoga *Voices of Culture* (Glasovi kulture): *(Re)-Engaging digital audiences in the cultural sectors: improving audience data* ((Ponovno) vključevanje digitalnega občinstva v kulturnih sektorjih: izboljšanje podatkov o občinstvu) (2022)
- Vuylsteke, Devoldere, et al. (2023) *Digital transformation of the cultural and creative sectors in preparation for the 2024 Belgian EU presidency* (Digitalna preobrazba kulturnega in ustvarjalnega sektorja med pripravo na belgijsko predsedovanje EU leta 2024)

Opredelitev pojmov

- V teh sklepih Sveta se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
- „Podatki o občinstvu“ so informacije, ki jih zbirajo in obdelujejo kulturne organizacije o posameznikih ali skupini ljudi, ki so (ciljani) uporabniki kulturnih proizvodov, dejavnosti, mest, storitev ali vsebin. Zajemajo lahko demografske informacije, podatke o udeležbi in vedenju obiskovalcev, interakcijo in udejstvovanju občinstva, podatke o članstvu, odgovore na ankete in povratne informacije ali informacije o kulturnih preferencah.
- „Razvoj občinstva“ so prizadevanja in dejavnosti kulturnih organizacij za kulturno izobraževanje, diverzifikacijo in povečanje njihovega občinstva, da bi povečale angažiranost, udeležbo in povezanost. Razvoj občinstva je mogoče razumeti na več načinov, odvisno od njegovih ciljev in ciljnih skupin: povečanje občinstva (pridobivanje občinstva z istim socialno demografskim profilom, kot ga ima trenutno občinstvo), poglobitev odnosov z občinstvom (poglobitev izkušenj trenutnega občinstva) in diverzifikacija občinstva (pridobivanje ljudi z drugačnim socialno demografskim profilom, kot ga ima trenutno občinstvo). Za ta proces je treba razumeti potrebe, preference in interese trenutnega in potencialnega občinstva ter izvajati pobude za ozaveščanje, da bi dosegli širše in bolj raznoliko občinstvo.
- „Digitalna infrastruktura“ so platforme za komunikacijske storitve, storitve shranjevanja ter s tem povezani programske funkcionalnosti, protokoli in standardi. Digitalna infrastruktura ne pomeni nujno materialne in tehnične infrastrukture (kot so kabli, brezžična omrežja, podatkovni centri, spletne izmenjave), temveč zajema storitve in platforme, ki omogočajo povezave in izmenjave med kulturnimi organizacijami.
- „Interoperabilnost“ je sposobnost informacijskih sistemov in programske opreme, da izmenjujejo informacije in uporabljajo izmenjane informacije, kar je predpogoj za to, da lahko kulturne organizacije nemoteno izmenjujejo in uporabljajo podatke o občinstvu. Za interoperabilnost je potrebno, da so različni sistemi sposobni delovati skupaj, kar jim omogoča, da razumejo, razlagajo in uporabljajo podatke, ki si jih izmenjajo. V interoperabilnem podatkovnem okolju lahko učinkovito medsebojno delujejo in komunicirajo različni sistemi, s čimer so zagotovljeni prenos podatkov, dostop do njih in njihova uporaba na različnih platformah in z različnimi tehnologijami, ne da bi pri tem naleteli na opazne kompatibilnostne težave.
- „Tretji prostori“ so prostori za neformalno, prosto družbeno interakcijo, ki je bistvena za demokracijo. V primeru kulturnega in ustvarjalnega sektorja lahko tretji prostori vključujejo muzeje, kulturne centre, javne knjižnice, knjigarne, gledališča in operne hiše.